

2016-02-26

Näringsdepartementet
N2015/06917/PUB

n.registrator@regeringskansliet.se
maria.edlund@regeringskansliet.se

Remissvar: Bostäder att bo kvar i

Sveriges Arbetsterapeuter har tagit del av det betänkandet *Bostäder att bo kvar i*, SOU 2015:85.

Sveriges Arbetsterapeuter företräder i stort sett alla arbetsterapeuter i Sverige, av ca 90 procent av ca 11 000 yrkesverksamma. Vi tillvaratar och driver arbetsterapeuters yrkesmässiga och fackliga intressen. Med den höga representativiteten kan vi som organisation föra arbetsterapins och arbetsterapeuters talan i Sverige och internationellt.

Med anledning av detta så vill vi påpeka att vi anser att förbundet borde ha erhållit denna remiss direkt från Näringsdepartementet. Detta då arbetsterapeuters fokus är att göra det möjligt för människor att uppnå delaktighet i vardagen trots skada, sjukdom eller funktionsnedsättning. I arbetsterapeutens uppgifter ingår bland annat att bedöma behov av bostadsanpassning och föreslå åtgärder. Trettio procent av våra medlemmar arbetar med äldre och sin yrkesutövning arbetar dom dagligen med att åtgärda bristande tillgänglighet och användbarhet i äldre personers boende.

Sveriges Arbetsterapeuter delar många av utredningens bedömningar, och instämmer i många av utredningens förslag. Dock vill vi lämna följande synpunkter och kommentarer.

1. Förbättra tillgängligheten i befintliga bostäder

Statligt stöd till kommunala inventeringar

Sveriges Arbetsterapeuter ställer sig i princip positiv till förslaget. Vi anser att det är av största vikt att denna inventering sker likvärdigt över landet. Tydliga och likvärdiga definitioner och kriterier för tillgänglighet är en förutsättning för denna inventering och för tillförlitlig information om tillståndet i landet generellt, och för att kunna göra jämförelser. Denna metodkunskap finns idag inom forskningen, men inte i landets alla kommuner. Att stödja tillgänglighetsinventeringar utifrån kommunernas egna lokala och regionala mått och kriterier anser vi inte är att använda statens resurser effektivt.

Vi förutsätter att förslaget omfattar alla flerbostadshus oavsett om det hyresrätt eller bostadrätt.

Nytt statligt stöd till hissinstallation

Sveriges Arbetsterapeuter ställer sig principiellt bakom förslaget. Vi menar dock att det förslaget är begränsat i och med att det endast stimulerar *en* typ av teknisk lösning på ett tillgänglighetsproblem i ett mycket varierat bostadsbestånd. Det finns flerbostadshus där andra lösningar än hiss kan vara bäst. Sveriges Arbetsterapeuter menar därför att det vore bättre att stödja lösningar på identifierade problem istället för att specificera en typ av teknisk lösning. En öppnare formulering kan stimulera till utvecklingsarbete, forskning och innovationer.

Ändring i plan- och bygglagen ang. enkelt avhjälpna hinder

Sveriges Arbetsterapeuter ser mycket positivt på att reglerna om enkelt avhjälpna hinder i publik miljö föreslås omfatta även flerbostadshus. Som exempel på enkelt avhjälpna hinder nämns mindre nivåskillnader, dörmattor och skrapgaller.

Sveriges Arbetsterapeuter önskar att även mer omfattande förändringar (som exempelvis hur entredörr öppnas) skall omfattas, naturligtvis efter en proportionalitetsavvägning. Vi ser det också som angeläget att även allmänna utrymmen som exempelvis soprum/sophantering beaktas. Dessa utrymmen är i dag ofta otillgängliga och leder till beroende och svårigheter i vardagen.

Tillgänglighetsskapande anpassningar för äldre är vanligtvis av en sådan karaktär att bostaden blir mer användbar även för personer utan funktionsnedsättningar. En vinst för hela samhället!

Uppdrag till Boverket att ta fram nationellt system för tillgänglighetsmärkning

Samtidigt som utredningen förordar medel till fortsatt tillgänglighetsinventering, föreslår man ett nationellt system för tillgänglighetsmärkning endast om fastighetsbranschens eller bostadsmarknadens intresseorganisationer är intresserade av allt förvalta ett sådant. Sveriges Arbetsterapeuter är lite konfunderade och förstår inte utredarens intentioner.

Som nämnts ovan anser vi att tydliga och likvärdiga definitioner och kriterier för tillgänglighet är en förutsättning för all inventering. Eftersom metodkunskapen idag främst finns inom forskningen, anser vi att det vore mer effektivt om Boverket, utifrån forskning- och beprövad erfarenhet, fick i uppdrag att ta fram nationella kriterier för tillgänglighetsinventering. Ett sådant arbete bör ske i samverkan med företrädare från akademi (olika discipliner), fastighetsbranschen, bostadsmarknadens intresseorganisationer och berörda fackliga organisationer. Steg två skulle då kunna vara att ta fram ett system för tillgänglighetsmärkning och hur ett sådant system ska förvaltas.

2. Fler bostäder för äldre

Sveriges Arbetsterapeuter ser positivt på de förslag om investeringsstöd för trygghetsbostäder, startbidrag för byggemenskaper och statlig garanti för återbetalningen upplåtelseinsatsen i kooperativ hyresrätt. Vi inser att det behövs stimulans för att något ska hända, men tycker att förslagen är för begränsade.

Sveriges Arbetsterapeuter anser att det krävs mer satsningar i befintligt bostadsbestånd för att Sverige ska få ett hållbart boende för äldre. Vi saknar därför mer innovativa stimulansåtgärder som riktar sig mot befintligt bostadsbestånd. Till

exempel avseende upprustning och ökad tillgänglighet även i lägenheterna skulle kunna ske systematiskt. Men också kring hur man skulle kunna utveckla fler kollektiv boende i befintligt bestånd utan att det blir servicelägenheter etc.

Särskild satsning av Boverket för kunskapsspridning kring strategisk planering

Sveriges Arbetsterapeuter ser mycket positivt på att Boverket får detta uppdrag, då vi menar att det finns ett stort behov av utbildning, utveckling och attitydförändring på alla nivåer bland aktörer inom området.

Vi anser att kunskapsspridning är en förutsättning för en hållbar planering för boende för alla åldrar. Vi saknar dock uppdrag kring att samla och sprida den all den kunskap som redan finns kring äldres boende. Äldres boende berör många discipliner och professioner och det finns ett behov att samla och integrera befintlig kunskap. Här krävs en sammanhållande plattform/organisation som kan sprida och förmedla kunskaper till aktörer inom området.

Tillägg till bostadsförsörjningslagen

Sveriges Arbetsterapeuter ställer sig positiva till denna ändring och ser det som ett logiskt och steg i en hållbarare bostadsförsörjning. Det är vår erfarenhet att de kunskaper som arbetsterapeuterna i en kommun har kring tillgänglighetsproblem och boende utifrån exempelvis bostadsanpassningar inte tas till vara och kommer till nytta i kommunens planering för framtiden. Det är ganska vattentäta skott mellan teknisk och social förvaltning i stora som små kommuner.

Utifrån detta ser vi det som bekymmersamt att många kommuner rationaliserar bort tjänster som tillgänglighets- strateger/konsulter/handikappkonsulenter i samband med omorganisationer och pensionsavgångar. De arbetsterapeuter som arbetar på dessa tjänster har en fördjupad kunskap i tillgänglighet. Även om dessa tjänster främst har haft offentlig miljö som fokus, finns där en viktig kunskap som lätt kan utnyttjas i arbetet med förbättrad bostadsförsörjning och ökad tillgänglighet i flerbostadshus.

3. Underlätta flytt – och kvarboende

Sveriges Arbetsterapeuter ser positivt på utredningens förslag, men har en kommentar till kring lagstöd åt förenklad handläggning av beslut om hemtjänst för hushållsgöromål och socialt stöd för personer över 75 år.

Samma förslag som denna utredning föreslår om förenklade beslut diskuteras också i andra utredningar och vi anser att alla dessa olika förslag bör samordnas och skickas ut på remiss innan beslut fattas.

Det finns idag evidens för att tidiga rehabiliterande insatser istället kan bidra till att äldre personer kan fortsätta vara aktiva och delaktiga. Erfarenheter från våra nordiska grannländer visar att flertalet äldre föredrar att vara aktiva så länge det går. Samt att förutom bättre livskvalitet bland de äldre personer som fått rehabilitering är det också kostnadseffektivt för kommunerna. Vi tycker naturligtvis att beslutsprocesserna i kommunerna ska förenklas, men vi anser det lite märkligt att förslagen enbart riktas mot insatser som bidrar till ökat beroende!

Sveriges Arbetsterapeuter anser att det ska vara varje äldres persons rättighet att få en personcentrerad rehabiliteringsbedömning när man begär bistånd från kommunen. När man sedan gjort rehabiliteringsbedömning, avgör teamet tillsammans med berörd äldre person om hur man ska gå vidare med rehabiliterings- respektive biståndsinsatser.

4. Utvärdering, forskning och utveckling

Sveriges Arbetsterapeuter ställer sig positivt till de förslag som utredningen föreslår. Men konstaterar samtidigt att man valt att göra en traditionell uppdelning av förslagen mellan olika aktörer. Detta tycker vi är en brist och efterlyser ett mer innovativt förhållningsätt med tydliga krav på samverkan mellan akademi, näringsliv, samhälle och intresseorganisationer. Vi anser att det är viktigt för att kunna utnyttja och integrera kunskap för att kunna utnyttja den i att utveckla och prova kunskapsbaserade lösningar.

Sveriges Arbetsterapeuter

Ida Kåhlin

Förbundsordförande

08-466 24 52 (direkt)

0733-66 24 03 (mobil)

ida.kahlin@arbetsterapeuterna.se